

Gazeta Transsilvaniei.

Gazeta este de doi ori adevă: Mercuria și Sâmbăta. Foia odată pe săptămână, adevă: Sâmbăta. Preții lor este pe unu annu 10 f. m. c., pe diumătate annu 5 f.; ear pentru terri străine 7 f. pe unu sem. și pe annu întregu 14 f. m. c. Se prenumera la toate postele imperatoci, cum și la toți cunoscutii nostri DD. correspondenti. Pentru scrie „petitii” se ceru 4 cr. m. c.

Monarchia austriacă.

De ce date statistice avem lipsa?

În decursul estoru doi ani din urma ajunsse neobositul zelu, atatu al scriitorilor statistici din tieri estrane catu și al cestoru din Austria și mai cu deosebire al camerelor comerciale și industriale a fi demn d'admirațiune; inse cea ce se a lucratu pe nelimitatul câmpu al științei acesteia privesce mai cu deosebire la întemeierea, ici a unei economii de stat, dincolo pentru da deschide ochii la invitațiile castiguri în mare și în micu, atatu în obiectul mercantile catu în acela ce ocupa multu, foarte multu, mintile unora, ad. întru cautarea posibilității, care numai după date statistice se pôte mesura: dacă se pôte afla, unde și cu ce prospectu, proprietati de pamentu în stare neproductiva, seau pucinu productiva, ca sa se dea alta direpțiune la dominantea mania de colonizare, și la emigrarea ce se continua în latul și lungul câmpu al Americii. — Din partea administratiunilor guvernului inca se cauta si se publica unu noianu de date statistice din toți ramii taiatori în manipulațiunea administrativa. — Dăra cifre autentice, descrițiuni contimporane din care se ne putemu mai d'apropo cunosce, se putemu strabate la starea poporului, asia după cam elu se afla în originea pusețiune locale, după cantitatea proprietatii lui de pamentu și puterilor lui productive, a chiamării și reformabilității lui s. a. inca pene acumu mai pucine și si acele cam totu din pene străine le citim mai multu.

Eră o grea problema a articula o statistica atatu de speciale pene facam, astadi inse, după ce despre o parte ofiiele catastrale, despre alta cele contributionale și ofiiele besericesci ne potu da celu mai autenticu ajutoriu, adunarea unoru astfel de date statistice la unu locu n'aru consta în multa osteniala. — Si ore ce date statistice ne aru fi noe mai de lipse și care mai lesne de adunatu? — Noi am dori ca prima colectie de date statistice romana se cuprinda si următoarele: Nesce tabele despre crescământul seau decrescământul populațiunii din fie care sate și districte protopopesci cel pucinu de atunci încoace, de candu se a introdusu matriculele pe acele locuri; descrieri și bagari de seama asupra stării, chiamării seau deprinderii, moravurilor, caracterului, datineloru, aptivității, portului în deosebite tracturi; noue notiie despre averea fiecării comune; despre avutia seau saracia locuitorilor comunei în genere, despre folosele și drepturile ce le au avutu, ori la paduri ori la pasuni, venatu, pescuitu, hațitu; despre sarcinile publice; daturi despre starile și intrerelațiunile parochieloru, despre catimea portiunilor canonice, zidiloru besericesci, și cele mai acurate date despre starea, fundatiunea și ajustatiunea scolare, numerul eleviloru, studiile propuse, lipsea seau esistenza unui terrenu scolasticu pentru inițierea tineriloru în gredinaritu, pomerie și matasarie. — Mai lesne de adunatu nearu fi datele despre averile besericesci și scolastice. Unu protopopu vighietoriu de turma sa nu pôte se țiena de lucru indiferente publicarea acestoru date. — În corespondența urmatorie se atinge unu exemplu de asemene descriere, care vedesce o aptivitate dorita. — Noi credem ca mai multi DD. PPI voru atârșate concinate protocoalele eparchieloru sale; prin urmare și ale scolarelor; și pene candu si aru colege celelalte date mai susu atinse din eparchia sa în timpul de erna, aru pôte face atatu servitiu natiunei, ca se publice macar starea scolarelor; ca se ne putem adumbra d'ocamdata macar o statistica scolare. — — —

Hatiegu, 10./22. Sept. 1852.

Prea Amate Frate!

Spre 15. Augustu cu voia celui ce este calea și viața noastră stramutendu me la Hatiegu, în 19. Augustu am și tramisu Inaltului guvernatoriu al tierii alaturata reprezentatiune de sub A*) ca se se îndură a ingriși și de aceasta parte a tierii demandandu a se infintia Stole — Dascalii — și plata aceloru correspondenție. — O Dămine! cata e desolatiunea părții acesteia, pline de celle mai scumpe suveniru ale strabuniloru! Atatea deci de mii suflute, fora catu de pucina pastiuie spirituala! — Deci în numele tatalui luminei puseiu în data mana la lucru, — și în 25. Aug. cu ocasiunea introducerei mele în officiu fiindu 37 Parochi adunati neam formatu sabornicesce, și după ce mi am organizatu forulu după canonele s. beserice am hotaritu împreună și alte trebuințe în 8 §și. — După aceea arătandu lipsa și folosulu ce esse din cetirea cartiloru folositorie și a Gazetelor, am plecatu pe frati ca se și cunosca interesul, și în lipsa cartiloru, cu care au ase lupta, se formeie între sine o comunicatie lectorie imprumutanduse întru impartasirea opurilor și a ideiloru. Eu sperediu tare că se va atitia și p'aci gustul de cititu; — numai vai Dămine! cata simplicitate, că dintre 60 parochi numai 3 sunt clerici! — Dar și seracia îi coversiacse că aici până acum numai 3 portii canonice întregi se afla! — Nu știu cauza atatei lipse. —

Am compusu protocolul eparchiei Mediasului cu cate date am pututu. — Din acesta catu am fostu de strimtoratu am estrasu „adumbratiunea istorica a statului și a mutariloru religionarie a romaniloru din Eparchia Mediasiu” și Fr. T. o tramitu aici în copia; deci ce vei afla într'insa vrédnicu, și va avé locu în foile Gazetei, da la lumina — sau o folosește pentru istoria bisericeasca. —

Dacă voiu veni de la Mediasiu îndereptu voiu visita acestu vicariatu — și ce voiu aflá demnu de a se însemná nu voiu crutia — și cu grabu și Duale voiu impartási.

Am cititu Cartea lui Kővári Lászlo „Erdély Régiségei, Pest, 1852” — voiu conferá celea ce au scrisu despre țiera Hatiegulni — și sperediu tare, cumca ochii Romanesci mai bine voro vedé vechitatile de la Strebunii sei ereditate decatu magiarulu Kővári.

Amate! ore cum sar puté face ca se se redice și unu Museu Nationale — și ore de unde am puté aduná o summa de bani cu carii sub unu Conductor întieptu se se sape la Gradisce după vechitáti?**) Vedi omulu de acolo într'acui curte se aflá Mosaiculu cu pretiu micu și ar vinde curtea — acolo ar trebui o casa cladita spre a aduná anticitatile locului, — calumea se le vadia pe plata — inse acolo se remaie?!

*) Dandune mana o vomu publica o, cu atatu mai vertosu ca starea valei Hatiegului, sub ori ce respectu, a remasu retacuta, și din lipsea impertasitoriloru cu inima și cu spiritu mai seuitata.

**) Am ajunsu, Frate, la stadiul d'a despera despre succesu al celoru întreprinderi, care se facu conditionate și legate de divergentele pareri a le unora și altora. — Ar fi timpul ca spiritul de reuniune se'l imbeia și romanul, și ceea ce puteriloru singuraticce e peste putintia, lesne s'aru face possibile celoru împreunate. Pene atunci se facemu și singuri ceea ce se pote. R.

FOILETONUL.

Idee generale despre religione. (După Baudet.)

Religione (de la religare, relegare) e legatura care unesce pre omu cu Dzeu, e legea suprema a făpturei intellegatorie, allu carei scopu ultimariu e de a cunoște, de a amá și de a glorificá pre Dzeu, e fundamentulu tótei societati; căci nu putemu presupune nici societate fara legi, nici legi fara morala, nici morala fara amorea și temerea ce inspira religionea. De si obiectulu acestui articulu nu ne ierța a demustrá aceste veritati, cu tóte aceste-á credemu că essistentia lui Dzeu, creationea și providența se potu tractá mai cu folosu aici de câtu în Filosofia, de care se tinu de comune aceste cestiuni, de óra-ce essistentia lui Dzeu, creatoriu și conservatoriu allu mundului, probéza necesitatea religionii pentru tóta șientia rationala. Pre langa aceste-á amu estrassu din Filosofia și critica obiectioniloru vulgare ce se facu reli-

gionii, obiectioni, cari cu tóta levitatea loru totu au putere și influescu asupra spiriteloru putinu cugetatorie.

Essistentia lui Dzeu, creationea, providența. — Essiste unu Ce, și scepticismulu nu se pôte duce asiá departe, încátu sa nege firea, șientia. Essiste unu Ce, din tóta eternitatea; căci deca presupunemu, că totalitatea șientieloru a începutu a fi, a essiste, cumu sa esplicamu atunci essistentia loru? Nu poti zice că s'au produsu de sene: o atare assertiune e absurda. De aceea-á ateismulu e constrinsu a negá essistentia unei cause independente, a credé că mundulu e eternu și n'a avutu începutu, a identificá cu o vorba pre Dzeu cu mundulu. Sa essaminámu acesta presuppositione. Deca mundulu e eternu, atunci sau fia-care șientia particulara, din care se compune, e eterna, sau tóte șientiele s'au produsu unele pre altele prin o seria infintia de generatiuni. În casulu antaiu contrazicemu evidenciei cellei mai luminate, inseei experientiei. În casulu allu doile acea seria de generatiuni successive și contingentii, nu numai nu esplică eternitatea mundului, ci-i contra-

zice asemenea învederatu; căci deca tóte șientiele s'au produsu unele pre altele, atunci nu e în totu o singura parte, o singura șientia, care sa fia independente, care sa nu fi fostu produsu de o cauza straina; și prin urmare, deca fia care șientia a fostu produsu, sau cu alte vorbe, deca fia-care șientia e unu effectu, atunci și totatitatea șientieloru; universulu, mundulu, e unu simplu effectu. Deci essiste cellu putinu o șientia independente de tóte cellalte, o șientia neprodusa, și eterna. Altminteré totalitatea șientieloru ar fi în acell'asi timpu eterna și contingente: dara acést-á e contradicțiunea cea mai evidente, și o atare propositione nu pôte stá.

Dara, zicu Ateistii, marturisim că totu e contingente în universu, totu, afara de materia. Spre a dá acestei obiectioni cătusi de putina validitate, adoratorii ei aru face bine sa ne demustre, cumu materia inertă, lipsita de miscare chiaru din natura sa, lipsita de intelligentia și vointia, pôte produce miscarea, intelligentia și ordinea, cari domnescu în natura? —

Si mai antaiu materia e inertă din natura;

Asiu aduna si bani vechi de pe la omeni — inse trebuie rescum-
parati. — Si eu sunt seracu. — Dati, se se intocmeasca o societate
spre acestu scopu — ca ii va fi cu dobandu *).
Póte o se vie drumulu cel de fieru pe acolo si streini se pui
acolo colonia — si pana ce ne deliberamu Saguntum se ne scape din
mana si altii se mosceneasca avérea de stabunii nostri remasa! —
St. M.

Брашов, 29. Окт. Дъпъ ісвор секър се астеаптъ ачі веніреа Іл. Сале Домнълі Епіскоп романо-католикъ.
Др. Ладовік де Хапалд не б. але лънеі зрътторіе.
Іл. Са дикъ дп зіба сосіреі пе ла 3 оре дъпъ аміази ва севърші церемоніа съодіреі зові клопот ал вісеріі кат, ші дп зіба зрътторіе ва севърші озвѣдінеа епіскопескъ а сакраментълі конфірмъдінеі.

— Пела 2 дъпъ пръозъ се сѣвърші астызі тріста коле-
нітата озневаре а пердѣтлѣі пострѣ фрате Констан-
тинъ Сѣкѣріанъ, ла каре лзаръ парте, афаръ де преоді-
тнеа пѣмъросъ, персоналъ сколастикъ, пласа пегѣдѣторѣ-
скъ, тѣлте алте персоне дін диверсе вранше ші вп овтер-
маре де амічі аі рѣпѣсатлѣі. — Фіе і цѣрѣна тшоръ!
Дар се пе фіѣ ші паціѣнеа зо рестімо кѣт де лъог еспіатъ
кѣ жерфеле че ле свѣері дп авѣа ачеста!!

Дін Бѣнат. Бѣгѣрі де сѣмъ ла артікулъ D. Кор-
спонденте дін Тімшора Nr. 71 ші зрътторі! —

Тóте челе скрісе де D. Корр. сѣв ціфреле романо I,
II. свѣт аша де адевърате ші лѣміпате, ка сореле, дпсѣ
ла діфра ром. III, де ші дп тѣлте арѣ дрепт D. Корр.,
тогъшї тѣлте ар фі де ддрептат, ші д'але дескріѣ маі
лімпиде де кѣт кѣм се фѣкѣ. Еѣ авѣа тѣпкѣмѣт аді фаче
зѣеле рефлексіоні дп пѣтеле ші дін партеа дпвѣдѣторімор
комѣналі, каре ле претінд а се пѣвліка дп Газета пострѣ
орі ші кѣм вор тѣлѣмї пе четіторіѣ. D. Корр. се дп-
дрѣаптъ дптралтеле ші зиче „Есперінда де тóте зімеле
пе двадѣ, кѣткѣ вѣпосчіпдзеле дпвѣдѣторімор постріі,
сѣвт есчепдіѣні, вѣтръ каре кѣ тог респектѣ пе дпкїѣмъ,
рар трек прѣсте четіре, скріере, ші кѣптарѣ,“ — еѣ счїѣ
кѣ дп іпстїтѣтѣ педагогік дін Арад ам дпвѣдѣт маі тѣлте,
ші ачестѣ D. Коррле трече кѣ ведереа, ші еѣ пѣмі дпкї-
вѣск, ші пѣ счїѣ каре дпвѣдѣторѣ пѣ ар счї вѣрѣм патрѣ
спедїі дп пѣмерї пѣміді ші пѣвѣміді, кѣнд счїѣ кѣ ам дп-
вѣдѣт ла препарандіе; педагогіе, методѣл теоретік, ші
практик, — аріметіка: дп пѣмерї пѣміді ші пѣвѣміді,
фрѣнцеріле, рѣгѣла де треї сімполь ші комѣбсѣ, рѣгѣла
соціетѣдіі ш. а., — аної цѣографіа політїкѣ, фізікѣ, ші
математїкѣ, історїа Дѣгарїеі, граматїка ромѣнъ, скріереа,
ші четіреа маігарѣ, ші цѣрманъ, теологіа догматїкѣ ші
моралѣ, історїа тѣстамѣнтѣлі векїѣ ші ноѣ, тіпїк, тѣтѣ-
сѣріа ші вѣотѣріле; аної ачестѣ D. Корр. тóте сѣ скріѣ,
сѣ чїтѣск, дпсѣ де рогт, — де тіперїтнеа прѣгѣтіндѣ дп
ачаста препарандіе. Ачѣста дарѣ ле двадѣ дпвѣдѣторіі
D. Корр., каре „зиче кѣ сѣвт дппармаді кѣ счїінда четіріі,
скріерїі, ші а зпѣ гѣртліѣж дѣоѣн, ші каре се вѣред а фі
кїемадї спре стрѣформарѣа ші рѣнѣіреа віедїі пострѣ,
ші де карї зиче „іам авѣт ші авѣм кѣ дѣрѣре дѣствї.“
Сѣшї іа D. Корр. тіпї ші сѣ мерѣ дін комѣнітате дп

*) Incepe dela putinu si pene atunci si pune la cale, ceea se'ti
succede — si cei buni te voru ajuta.

комѣнітате цѣрманъ дін кѣте сѣвт дп Бѣнат, ші сѣ дп-
треве пре дпвѣдѣторіі цѣрмані, пре лъогъ четіре, скріере,
сѣкотъ ші гѣтліѣж, че маі счїѣ? ва счї дптреве ші де
аїмїсіі. — Аної сѣ пе іерте D. Корр. кѣ пої пе рѣгѣт
де Дса сѣ пе ддрепте маі дпкїѣ: знде се афѣ грамат-
тїчі ромѣне пѣптрѣ дпчѣпѣторі, знде цѣографїі, знде істо-
рїі, дп літѣва Ромѣнъ? Ачі ера віне ерді фї ддрептат
проверѣл дп фавóreа пострѣ: „Кѣ знде пѣ е пѣ поді
чѣре, ші дін піміка, піміка ва рѣтѣнеа.“ Домѣлѣ! деканд
стрїѣ фрадіі поштрїі Арделенї дъпъ тóте ачестѣ ші дѣ-
рѣре! кѣ нїме дін авѣдіі пострїі пѣшї іѣа остенѣла де але
ажѣта се іасѣ ла лѣтїнѣ, кѣ традѣсе се афѣ ші рѣдакѣіа
їсте с'ар дпгріжі пѣптрѣ ачѣаста, — аної Дле чїне е де
віпѣ ла ачѣаста? Дпвѣдѣторїі? Ної ам гѣсїт аша, ші дѣкѣ
дїіторїі де фрѣне пѣ тішкѣ аша ва ші рѣтѣнеа. Ам гѣ-
сїт Бѣкварїа, Часословѣ, Псалтіреа, Катїхісісѣл, Історїеа
мошлѣі Adam, де ачестѣ нї се трѣшїт сѣ вѣпѣрѣтм кѣте
врѣм ші кѣте пѣ, ші аної гѣртліѣжѣл, фѣрѣ де каре пѣ
те ар цїнеа нїме нїчі о брѣ дп комѣне. —

(Дпкїереа ва зрма.)

Бїхарїа, лѣпа л. Октобре 1852. Кѣм сѣтѣ пела пої про-
пордінеа дїрегѣторімор романо, фадѣ кѣ дппѣпѣлѣдінеа,
фóрте віне с'а дескрїс дп Nr. 67, 68 аі Газетї аплѣі трекут;
дпсѣ акѣм де пе пѣмѣрѣтм дпкѣ одатѣ, ведѣм кѣ мór-
теа сарѣ ші а лѣат зечїтнеа са дін дпделѣдіпцїне де шї
е ашїа пѣдіѣ. —

Апѣл аѣ трекут кѣ дпчѣпѣтѣл ачестѣі лѣні, ші нїме
п'а скріс дп пѣвлїк: „сѣ фїе зпїѣрѣ цѣрѣна чѣлї мерї-
тат!“ ачѣастѣ пѣпѣсарѣ ам воїѣтѣ комѣлета. — Дп тóтѣ
Бїхарїа пострѣ пѣмаі пе D. Карол Пѣскѣдіс л'ам авѣт
дїнтре дїрегѣторїі чѣі маі де фрѣтѣ, ка пе ассесорї ла
Сѣдрїа комїт. жѣрїдікѣ; ачѣст тіпер-вѣрѣват дп апѣл віедїі
сале 28, фѣрѣ нїчі о флѣктѣварѣ пѣтем декїара, кѣ а трїт
атѣта, кѣт фак ачѣстї пѣмерї ла алдіі, де іам лѣа дпторшї;
дóрѣ пѣптрѣ ачѣа л'а шї рѣпїт мórтеа дп апѣл трекут
1. Окт.; де атѣнчї дарѣ, де пе авѣмерѣтм дпкѣ одатѣ, кѣ
зпѣл сарѣ сѣптем маі пѣдіі! Дп локїі пѣпѣ акѣта пѣ
с'а делѣмїт нїчі роман нїчі перѣман, вѣпѣ сѣмѣ пѣптрѣ ап-
прѣпїнтеле дѣфінітїѣ.

Roman zelos ші дпделѣдіпте ка ачѣста, кѣредїмі
Дмор! мерїтѣ сѣ авѣт мѣпѣмент де кѣтѣва ordãrı тіпѣ-
рїте, дпкїаї дп зпїкѣл орган паціпале, че пе шѣрѣвѣсче де
історїѣ! Віне воїесче дарѣ Дле Рѣдактор шї ачѣст вѣрѣс фѣ-
пѣврале, ачі алѣтѣрат, ал пѣвлїка дп сѣмпѣл рѣкѣпосчіп-
дїеі, пѣптрѣ о разѣ романъ авѣсѣ.*)

Акѣта дела мórте, сѣ пѣшїм ла віадѣ, кѣчї ашїа е
лѣтнеа варїанте. —

Цїмпасїѣл Бѣїшїан сѣтѣ пе аколо, ка сѣ се органїсе
пе спѣселе паціѣнеі; де шї гѣберѣл апропїсѣ кѣ ва да
ванї дін фвндѣл стѣдіелор. — „Вор астенѣа кѣтѣа тіпї, —
аша ші скріе вп прѣот зїт — ші де пѣ вор плїні, атѣнчї
се вор апѣка де кѣлесѣл елемосїнеі дін діѣтѣса пострѣ, ка-
рѣа дъпъ проїентѣл фѣкѣт, сіагѣрѣ е дп старѣ де а про-
ведѣа цїмпасїѣл кѣ ачеле спѣсе дп декѣрс де 6 ані, фѣрѣ

*) Се ва пѣвлїка. — Мѣкар де шї ар адѣче а мїпте шї алдіі,
де алді вѣрѣвадї маі де кѣрѣнд мórді фѣрѣ де сакѣрѣ прѣणे!!
P.

căci deca nu e asiá, atunci miscarea, ce voiesci
a-i atribui, sau a trecut din unu corpu în
altulu prin unu progressu infínitu, sau e es-
sentiala materiei. Déca miscarea s'a commu-
nicatu din corpu în corpu prin unu progressu
infínitu, atunci totul nu póte sa o pesséda
mai multu de cătu partile dín cari se com-
pone: dara fia-care póte vedé, deca partile
possedu miscarea, si prin urmare deca e ade-
verata pretensionea de o miscare comunicata
în progressu infínitu. Déca dupa a dóue pres-
suppotione, miscarea e essentiala în materia,
atunci e absurdu a mai pretinde ca miscarea
ei s'ar mici sau mari catosi de putinu. Dara
esperientia ne învatia îndestulu că miscarea
tutoru corpuriloru e variata în direptionea si
celeritatea sa, că putemu adeca a detórcé unu
corpu, a-lu accelerá sau retardá. Deci deca
miscarea e variabila în tóte corpurile, atunci
nu e essentiala în nici unulu; si deca nu e es-
sentiala în nici unu corpu particulariu, nu e
essentiala nici în totalitatea corpuriloru, în
mundu, în universu. În scurtu materia e im-
mobila, si asiá ni o representamu, de si nu
ni o putemu representá fara estensione: deci

miscarea e o accidentia, éra nu o proprietate,
nu unu atributu essenti-allu materiei, cumu
e estensionea. Allu doi é e preste putintia a
recunnósce artea infínita care domnesce în
universu, în natura întréga, si a o atribui
energíei spontane a materiei, a presuppone
ca întimplarea, fatalitatea órba casiona acésta
minunata armonia, mundulu.

Universulu me incurca, si nu potiu sa
presupnuu.

Cá essiste acestu orologiu, nefácuta de
nici o mana. Atari era cuvintele lui Voltaire
despre universu, si-su pré-adeverate; căci es-
plecationea universului fara Dzeu é mai pre-
turbatória de cătu însasi creationea; si voidnu
sa scapamu de o veritate necuprinsa, cademu;
zice Bossuet, în erroru necuprínse. În
adeveru ce mai remane atunci de cătu sa ad-
mittemu atomii lui Leucippu, acelle pretínse
particelle, cari miscandu-se dín susu în josu
în unu desiertu nemargínitu, si attingandu-se
dín întimplare, se collaturara, aderira, rema-
sera lipiti unulu de altulu, si formara cerulu,
marea, si tóte speciele de fíentie vii, dim-

preuna cu fecunditatea care le perpetua, si
cu ordinea în care se tínu neincetatu.

Vitruviu repórta că Aristippu arruncatu
dupa unu naufragiu pre termii unei insule
necunnoscute striga, vezindu figure géometrice
trasse pre arena: buna sperantia, amici! vezu
urme omenesci.

Totu assemine suntemu constrinsi o zice
si noi vezindu ordinea si armonia cari dom-
nescu în tóte partile acestui vastu universu:
Coeli enarrant gloriam Dei, cerurile spunu
marirea lui Dzeu. Insa deca unu mare nu-
meru de ómeni cu unu spiritu suptire si pe-
trunzitoriu n'au aflatu pre Dzeu în spectaclulu
admirabil allu naturei, sa nu ne miramu: pas-
sionile, cari i au turburatu si le au datu di-
stractioni continue, sau prejudecile, cari se
nascu dín passioni, le au închisu ochii de la
acésta representatione sensít'a a divinitatii.
Totulu representa pre Dzeu, si ei nu lu vedu
nicaire; ci chiaru cea-a ce ar cautá sa servésca
mai multu spre a le deschide ochii, servesce
numai spre a li-i închide, a-i întunecá maí
multu, uniformitatea constante si regularitatea
miscariloru, voiu sa zicu, ce întelleptionea

ка съ фие дигресият попорѣ шѣ клерѣ; пѣлъ атѣчи ворѣ
ла дигрѣмѣт."

Апоі де се организѣ пе спеселе пагѣнеі, атѣчи пѣ
нѣмаі клерѣл вѣг, чѣ тѣтъ дѣппозѣлѣдѣнеа романѣ деѣѣ
съ копѣерѣ, кѣчѣ асемінеа дорѣск, ма вор прѣтѣде тогѣ
кѣлѣварѣа дѣ інстѣтѣт пагѣнале, де вѣде нѣменеа пѣ се
пѣте ескѣде; — ашѣа, ашѣа Дѣор! вѣ монополѣс, вѣ чеѣа
сѣнѣтр пѣнѣтрѣ мѣне, пѣ есте де дѣпперѣдѣа ачѣстеі мѣмі кос-
мополѣте. —

Че съ маі скрѣі де атѣтеа вѣрѣеле, карѣ тѣмпѣл кѣ
зѣтъ зѣѣа трѣклѣнѣдѣ ме дѣ де мѣнѣчѣносе? кѣткѣ адекѣ рома-
нѣі Беѣвѣшѣанѣ, шѣ маі алес дѣмѣасѣѣл ар фѣ чѣнѣтрѣл зѣѣі
комплѣт роман; ма Беѣлѣ ар фѣ вѣ рѣам, ма мѣнѣдѣ аѣтѣл
шѣл; шѣл. пѣ, пѣ скрѣі дѣачѣсте, поі ме азѣім дѣ тѣтъ ѳра
дѣа гѣрѣле пѣкѣчѣторѣлор чѣлор рѣѣтѣчѣіошѣ, шѣ ле сѣім and-
воѣеск а цѣагѣ; поі дорѣім нѣмаі ка пѣнѣтрѣ ачѣі ѳрадѣі аі по-
стрѣі кѣ рѣнѣдѣ, карѣ шѣ дѣ тѣмѣврѣле де ѳадѣ воѣеск а
вѣлѣлѣі пе арѣіле дѣенѣтрѣчѣінеі асѣора ѳѣілор ачѣлѣашѣі ва
трѣі, зѣѣтѣнѣдѣсѣ де адеѣвѣрѣага вѣртѣте, съ вѣіѣ дѣреанѣжѣ-
декатѣ. —

Азѣім кѣткѣ дѣ Сатѣ марѣ се ва дѣѳѣінѣа о сѣлѣ
реале романѣ, кѣткѣ ачѣаста е мѣпа чеа дѣреанѣт пѣн-
трѣ отѣл роман, чѣе пѣ вѣлѣбѣче? дѣр; нѣмаі съ фѣе.

Кѣбѣнетѣл лѣтерарѣі пѣнѣтрѣ жѣвѣінеа ром. Орѣданѣ шѣ
а лѣат дѣнѣтрѣреа дѣла гѣвернѣментѣл дѣреі; дѣне шѣдѣнѣде
съвѣ кондѣчѣреа проф. лѣмѣеі романѣ; шѣ а чѣрѣт пе маі
мѣлѣдѣі domnѣі де мѣмѣрѣі атѣт аѣтѣі, кѣт шѣі опорарѣі; аѣтѣа
съ прѣгатѣ съ едѣа вѣ аѣлѣаѣах; дѣр де ѳр ва фѣі вѣ чеѣа
„mistum utile dulci“ апоі атѣнѣчѣі маі вѣне съ лѣсѣ ессѣлѣа-
дѣінеа поесѣі сѣntѣmentale.

Вѣепа. „В. Ц.“ пе дѣппѣртѣшѣашѣте, кѣткѣ Маі. Са
дѣпперѣтѣл кѣ рѣсѣлѣдѣіне дѣн ѳѣіме дѣн 13, а. в. Са іп
дѣрат а апроѣа кѣлѣдѣреа вѣнѣі дрѣм де ѳер де стат дѣла
Стаіоврѣк пѣлѣ ма марѣнѣіле крѣоатѣе, шѣ пѣнѣтрѣ конѣд-
дѣреа лѣі дѣла гранѣдѣле крѣоатѣе са demandat а се съвѣ
шѣтерпѣ вѣі проѣат спре отѣрѣѣре прѣсѣлѣтѣ.

— Ла кѣлѣдѣреа дрѣмѣлѣі де ѳер ал Темѣшѣѳреі се шѣ
дѣчѣп лѣкрѣрѣіле прѣлѣмѣнарѣі адмѣнѣстрѣіѣе.

— Дѣспре жѣрналѣле рѣсѣшѣтѣі ворѣѣа маі ерѣі газѣтелѣ
порѣдѣе цѣрѣанѣе дѣарѣнѣдѣл, кѣткѣ ачѣле ѳвсерѣѣѣзѣ о то-
талѣ тѣчѣре дѣспре мѣгѣморѳѣсіреа лѣі Лѣі Наполѣон.
Ачѣаста дѣсѣ пѣ е адеѣвѣр, кѣчѣ ѳѣіле Варшѣѣіеі атѣт рѣсѣ
кѣт шѣі полѣне ворѣеск пѣценѣте, дѣкѣ дѣспре дѣса коро-
парѣ а дѣпперѣтѣлѣі ка Наполѣон ал Ш-ле. —

Вѣнедѣа. Дѣлѣі ѳѣіреа манѣвѣреі де кѣвалерѣіѣ лѣ
Порѣдѣणे орашѣл ачѣста кѣшѣтѣіѣ, пѣнѣтрѣ есѣмпларѣе лѣі
пѣртѣре кѣ прѣмѣреа Монѣркѣлѣі, ѳѣрте мѣлѣт, кѣ ѳѣі дрѣ-
рѣіт кѣ прѣіѣлѣцѣі де чѣтѣте лѣберѣ. Ачѣаста вѣ ва іпѣ-
рѣса маі пѣдѣіп, кѣ тѣте кѣ ла чеѣа че дѣѣѣѣѣрѣ пѣ сѣп-
цѣле пострѣтѣ тѣѣѣе съ авѣт шѣі поі а сѣмѣі вѣрѣ о пѣлѣчѣре.

Дѣлѣі че се дѣсѣѣкѣ конѣнѣтрѣреа мѣліѣіеі се ашѣѣлѣ
вѣталѣонѣл пострѣ ал Ш-ле дѣ кѣартѣрѣі де ѳарпѣ ла Вѣне-
дѣа. Ачѣаствѣ дѣппрѣцѣіѣрѣре а кѣѣсѣат марѣ вѣкѣрѣі реѣі-
ментѣлѣі пострѣ карѣ конѣсѣтѣ чеа маі марѣ парѣте дѣн ѳѣ-
чѣрѣі ромѣнѣі де лѣѣѣа рѣсѣрѣіѣѣнѣл, авѣнѣд ачѣі окасіѣне дѣа
ѳрѣсѣнѣта вѣсѣрѣікѣ де рѣіѣл съѣ. Дѣн конѣстрѣктѣра шѣі авѣ-
дѣа еі е дѣмѣлѣі де дѣсѣмѣнат ачѣаствѣ вѣсѣрѣікѣ. — Дѣппрѣ-
цѣіарѣреа дѣсѣ, кѣ епѣскѣпѣл де лѣѣ. ор. сѣрѣѣшѣте маі дѣ

тѣте сѣрѣѣторѣіле маі алесѣ, дѣкѣ пе іпѣвѣтѣ ла кѣлѣтѣл дѣ-
мѣѣзееск. Дѣсѣѳѣінѣдѣіреа вѣталѣонѣлор де грѣнѣадѣрѣі шѣі дѣппѣр-
цѣіреа вѣмпѣнѣлор елѣте пе ла реѣ. сѣа дѣсѣтѣнат, компѣ-
нѣіле де арѣне де маі пѣінѣте сѣаѣ дѣсѣѳѣінѣдѣат шѣі трѣміс пѣн-
трѣ ѳормѣндѣл вѣталѣон ал 5-ле. О сѣмѣі де ѳѣчѣіорѣі се
емѣісѣ кѣ слѣѣѣѣнѣіѣі пѣа кѣсѣ, че іпѣлѣенѣдѣіѣѣзѣ мѣлѣт ла чѣі
рѣмѣшѣі пе лѣѣ, ѳѣінѣдѣкѣ нѣмаі чѣлор кѣ кондѣітѣі шѣі пѣр-
тѣре вѣлѣі сѣі дѣде ачѣаста ѳѣаѳѣре.

Cronică străină.

Франца. Паріс. Ла 16. Окт. пе ла 4 ѳре дѣлѣ
мѣѣѣѣѣі іпѣтрѣ А. Наполѣон дѣ Паріс ка вѣ трѣімѣѣѣторѣі.
Врѣмеа ера мѣнѣнѣатѣ, страдѣле шѣі вѣлѣвардѣле пе вѣде а
ѳост съ трѣѣлѣ Прѣсѣдѣнтѣле ера пѣіне де ѳменѣі. Де тѣте
пѣрѣдѣле се вѣдеаѣ ѳлаѣѣре, дѣкѣрѣдѣіѣі кѣ іпѣскрѣіѣіѣі дѣ
ѳѣѳѣреа дѣпперѣтѣлѣі Наполѣон Ш. Дѣпѣтѣдѣіѣіле іпѣдѣстрѣі-
шѣілор алѣ корпѣрѣдѣіѣілор, шѣі алѣ компѣнѣлор дѣн трѣі дѣ-
сѣѣрѣдѣіпѣте че аѣ вѣнѣіт сѣре салѣтарѣе лѣі А. Наполѣон
аѣ ѳост пѣлѣтѣратѣ. Ла арѣѣл чѣл марѣ де трѣімѣ рѣіѣкат
лѣлѣгѣ поствѣа нѣмѣіѣтѣ Авѣстѣрлѣіѣі дѣ прѣіпѣі мѣнѣіѣоалѣтѣтеа
Парісѣлѣі кѣ прѣѣекѣдѣі, ал полѣіѣіеі шѣі ал дѣсѣѣрѣд. Сѣпа
дѣн кѣп, карѣ пе лѣлѣгѣ кѣіле орашѣлѣі дѣ прѣсѣнтѣі шѣі
адрѣса, че вѣотѣтѣ де тогѣі мѣмѣрѣі есѣрѣіма дорѣінѣа парісѣі-
ѳілор де а се рѣсѣтѣвѣлі дѣпперѣіл. Прѣсѣдѣнтѣле іпѣтрѣ кѣ-
лѣре ѣрѣмат де о сѣіѣтѣ пѣтерѣѣсѣ, дѣн карѣ сѣіѣтѣ се вѣдеаѣ
мѣнѣістрѣі, марѣшалѣі, цѣнѣрѣлѣі, сѣнѣторѣі, дѣпѣтаѣі шѣі алѣі
дѣмѣнѣтарѣі дѣѣѣрѣкѣдѣі дѣ вѣіѳѣрѣте прѣѣстѣрѣлѣчѣіте. Тот шѣі-
рѣл се ескѣрта де 52 де скѣдрѣне кѣлѣрѣіме. Дѣлѣі карѣ
ѣрѣмарѣі маі мѣлѣте екѣіпѣѣе, дѣтѣре карѣ сѣаѣ дѣсѣмѣнат ал
арѣіепѣскѣпѣлѣі де Паріс шѣі а ле маі шѣлѣтѣр мѣнѣістрѣі.
Кѣнѣд ѳѣі прѣіпѣіѣт де кѣтѣре дѣмѣнѣтарѣі статѣлѣі дѣн кѣрѣѣа
дрѣмѣлѣі ѳѣрѣкат А. Наполѣон кѣі о ѳадѣ стѣрѣлѣчѣіѳѣре де
вѣкѣрѣіѣ ле зѣсе ѣстѣр пѣрѣѳѣне марѣі: „Дѣмѣілор! Дѣ. ме
прѣіпѣіѣіѣт пе мѣне ка пе вѣн трѣімѣѣѣѣторѣі, тѣкар кѣ еѣі пѣам
рѣпѣртѣат нѣічѣі о вѣкѣторѣіѣ.“ Аѣѣѣлѣнѣд дѣн Тѣлѣрѣі ѳѣі дѣ-
прѣсѣрат де атѣта мѣлѣіме де ѳѣте дѣѣѣрѣкѣте дѣн вѣсѣ-
мѣіѣте алѣѣ кѣ ѳлорѣі, дѣкѣт кѣлѣлѣ дѣчѣлѣѣ аі се арѣѣорѣі шѣі
пѣгрѣшѣіт кѣі ар ѳѣі трѣлѣіпѣіт пе Прѣіѣѣл, кѣнѣд ар ѳѣі ѳост
ѳл зѣн кѣлѣрѣѣд маі пѣдѣіп гѣѣѣіѣ. Кѣі ачѣаствѣ окасіѣне зѣсе
кѣтѣре адѣіѣтанѣі де пе лѣлѣгѣ сѣіне: „Дѣн тот кѣрѣѣл кѣлѣ-
торѣіеі мѣле пѣі мѣам дѣппѣдѣкат де нѣіѣіка ѳѣрѣ нѣмаі де
ѳлорѣі.“ Ворѣѣе карѣ dѣvedeск маі мѣлѣт дѣкѣт тѣте „Мѣнѣі-
ѳѣрѣлѣ“ кѣт де мѣлѣдѣмѣіт е А. Наполѣон кѣі прѣіпѣіреа че
і сѣа ѳѣкѣт прѣіпѣі Франца мѣрѣіѣіонале.

Сѣра а ѳост ілѣмѣнѣѣдѣіне. Сѣа вѣлѣат дѣсѣ де сѣмѣі:
кѣі шѣі дѣкѣіѣрѣдѣіѣіне де зѣі, шѣі ілѣмѣнѣѣдѣінеа де сѣра а
ѳост помпѣѣсѣі нѣмаі пе ла кѣсѣле чѣле пѣѣлѣічѣ; пе ла кѣ-
сѣле прѣіѣадѣілор аѣіа вѣдѣаі кѣте вѣ лѣтѣпѣам де хѣртѣіѣ
атѣрѣнат. Пѣсѣте тот прѣіпѣіреа сѣа вѣлѣт а авѣа о колѣре
ѳѣлѣігатѣ, дѣкѣт тѣтъ манѣѣсѣтѣдѣінеа пѣ се пѣте асѣрѣіе
попѣрѣдѣінеі парісѣлѣі, чѣі проѣінѣіѣалѣлор шѣі дѣкѣі амполѣіа-
дѣілор сѣаѣ kandidatѣлор де слѣжѣѣашѣі, вѣнѣіѣ: ла Паріс дѣн
порѣѣкѣ сѣаѣ пѣнѣтрѣ ка сѣішѣі рекомѣndeze зѣлѣл вѣоа-
партѣістѣікѣі.

Кѣі тѣтъ індѣѳѣрѣінѣа аста а Парісѣіенѣлор, Дѣпперѣіл
тѣт е ѳѣкѣт! Монѣторѣл дѣла 19. Окт. дѣкѣіарѣі дѣн ѳіне
ачѣаства ѳѣічѣіѣсе, пѣѣлѣкѣнѣд дѣкрѣтѣл, прѣіпѣі карѣ се конѣіамѣт

suprema a stabilitu în universu. Santu-Augustinu zice că repetiționea continuă a minuniloru le adusse la despretiu: assiduitate viluent. Cicerone încă confirmă acestu adeveru: „Vezindu în tôte zillele acelle-asi lucruri suffletulu se învătia dîmpreuna cu ochii a le înțuită fara a recepe în sene ver-o impresiune; si nu admira nici cercetēja causele acelloru efecte, ce vede totu deuna, ca si candu nouitate, éra nu marimea lucruriloru ar canta sa ne invite, sa ne attitie spre a cercetá causele loru. Sed assiduitate quotidiaa et consuetudine oculorum assuescunt animi, neque admirantur, neque requirunt rationes earum rerum, quas semper vident, perinde quasi novitas nos magis quam magnitudo rerum debeat ad exquirendas causas excitare. (De Nat. deor. lib. II).

— Asiá dara fara îndointia essiste o cauza eterna immateriala, inteligentă, fara care mundulu ar fi o enigma inexplicabilă. De alta parte numai idéa acestéi cause supreme pôte correspunde ideei infinitului care se afla în noi; căci idéa infinitului repunna essential. contradice idéia divisibilitatîei, care e o pro-

prietate a materiei. Sa nu cutezamu a zice că idéa infinitului e o chimera, că infinitulu e neînteligibil; dincontra finitulu si fugitivulu se pare mai multu unu visu. Sentimentulu infinitului e adeveratulu attributu allu suffletulu, dara de unde vine acésta idea a infinitului, care sta fórté susu preste noi, si care cu tôte acéste-á ne reprezenta infinitulu? Nimica material si finitu n'a pututu sa ni o dea; căci finitulu nu pôte reprezenta infinitulu, de care e infinitu-diferenta, neasemine. E învederatu că n'am pututu sa-mi o dau eu sinvederatu; căci si eu-su finitu, ca si tôte cellalalte lucruri despre care potiu avé o idea. Trebuie asiá dara sa conchidu de necesse că fientia immateriala si infinitu-perfecta se reprezenta spiritului meu, cându cugetu despre diusa, si volu a o concepe. Deci sau de-mi aruncu ochii asupra universulni, sau de intru în mene si reflectu, suntu constrinsu a recunnosce existentia unui Dzeu creatoriu, infinitu-potent, infinitu-inteligent, infinitu-banu.

Dara déca mundulu e opera unei Fientie infinitu-potent, infinitu-inteligent, infinitu-bune, atunci nu putemu admite că Creato-

riulu, dupa ce l'a scossu din nemica, si a întorsu ochii de la diusulu, si s'a trassu órecumu în singuretatea sa spre repausu. Dzeu n'a pututu delassá fapturile selle dupa ce o data le a creatu; si pentru că bunetatea sa infinita voi si le crea, nu e mai pre josu de demnitatea lui de a le guberná si a veghia asupra loru. In adeveru credentia în providentia divina a fostu în tôte timpurile constante si universala.

Acésta credentia e fundamentulu poematelorulu cellui mai vechiu poetu, alle lui Omeru. Bunulu pastoriu Eumeu attribuesce successulu sollicitudiniloru selle protectiunei lui Joue, care a binecuventatu adoperatiunile lui în totu ce i s'a încredentiatu, Providentia se întinde pîna si la animale; vorbindu de o columba Omeru zice, că ursita nu voi sa fia prinsă. Tôte vinu de la dzei; de la ei sa asteptamu tôte, si cătră ei sa ne direptamu totu de-una spre a capetá bunurile de cari suntemu lipsiti. — (Va urma.)

